

SƏNƏTŞÜNASLIQ VƏ MEMARLIQ

UOT:73.

**UNİVERSİTETLƏRDƏ İNSAN BAŞININ AKVARELLƏ TƏSVİR EDİLMƏSİ
ZAMANI HƏLL OLAN TƏDRİS MƏSƏLƏLƏRİ***Dosent Hüseynov Akif Əlirza oğlu, Ağayeva Nəzrin Sahib qızı**Gəncə Dövlət Universiteti*tunzalehuseyinova70@gmail.com

Xülasə: Məqsədimiz, universitetlərdə baş modelinin akvarellə təsvir edilməsi qaydalarını tələbələrə öyrətməkdən ibarətdir. Əsas məqsəd tələbələrin bilik və bacarıqlarını yüksəltməyə yönəlməkdir.

Açar sözlər: rəngkarlıq, sulu boya, rəng taxtası, rəsmi düzgün qurma, işıq-kölgə

Ключевые слова: живопись, акварел, палитра, компоновка, свет-тень

Keywords: painting, watercolor, palette, contoning, light-shadow

Akvarel rəngkarlığı – təsviri incəsənət müəlliminin hazırlanması sistemində mühüm tədris fənnidir. Başqa fənlərlə yanaşı rəngkarlığın öyrənilməsi orta məktəb üçün ixtisaslı rəssam-pedaqoq hazırlanmasına kömək edir.

Təsviri incəsənət müəllimi geniş bilikli mütəxəssis olmalıdır. O, müasir təsviri incəsənətin inkişafı məsələlərindən baş çıxarmağı, klassik irsin əhəmiyyətini düzgün qiymətləndirməyi bacarmalı, təsviri incəsənət terminologiyasını bilməli, dərin nəzəri biliklərə, həmçinin praktiki bacarıq və vərdislərə malik olmalı təsviri incəsənətin müxtəlif bədii materiallarla işləməyi bacarmalı, təsviri incəsənətin müxtəlif növlərində və janrlarında mahir usta olmalıdır. Biliklərə və vərdislərə malik olmaq gələcək təsviri incəsənət müəlliminə rəngkarlıq sahəsində nəinki peşəkar savadlıq verir, həm də onu estetik tərbiyə edir, yaradıcılıq qabiliyyətini inkişaf etdirir, dünya görünüşünü formalaşdırır.

Təsviri incəsənət müəllimi öz fənninin nəzəriyyəsini və metodikasını, rəngkarlıq vasitələri ilə öyrətmə üsullarını və estetik tərbiyəni yaxşı bilməli, məktəblərə iş üsullarını göstərməyi və şagirdin rəsm işini düzəltməyi bacarmalıdır.

Universitetlərdə rəngkarlığa aid tədris işlərinin, o cümlədən insan başının akvarellə işlənməsinin təhlili, bizim belə bir nəticəyə gəlməyimizə imkan verir ki, tələbələrin rəngkarlıq sahəsində materialların xassələrinin imkanlarını bilməsi tədris işlərinin keyfiyyətini yüksəltməyə kömək edir və onların bilik, bacarıq və vərdislərin formalaşması üçün şərait yaradır.

Əlbətdə, universitetlərdə rəngkarlıq fənnini tədris edən rəssam – müəllim öz tələblərinə müəyyən hissələri çatdırmaq üçün hökmən təsviri sənət sahəsində yüksək savada malik olmalıdır.

Bu sənətdə təsvir olunan və bizi əhatə edən bütün sənətdən deyil, yalnız təsviri sənətin başlıca növü olan və rəssamlıq sənətində geniş inkişaf etmiş insan başının akvarellə işləmək qaydalarından bəhs edəcəyik.

Adətən, rəssamlığa başlayanları mürəkkəb mövzular, süjetlərcəlb edir və ilk növbədə yaxın adamların, dostların, qohumların portretini yaratmaq həvəsi oyanır. Gənc rəssam çalışır ki, çəkdiyi adam naturaya tam oxşasın – rəngləri üzünün rəngini naturaya uyğun etməyə çalışır.

Tədris prosesində baş modelini işləmək üçün birinci növbədə gips baş modelindən başlamaq lazımdır.

Yəni gips baş modelini əvvəlcə akvarel ilə bir tonda bir neçə dəfə işlədikdən sonra rənglər vasitəsi ilə işləmək olar.

Təsviri incəsənətin başqa növündə olduğu kimi akvareldə də rəssam – müəllim rəngkarlıq texnikasına malik olmalıdır. Ümumiyyətlə, akvarel texnikası çətindir, lakin çox cəlbedicidir. O, çox diqqətli olmağı, sürətlə işləməyi, tələb edir. Rəssamın temperamenti burada yağlı boyakarlığa olduğundan daha aydın və asan əks olunur.

Təlimin başlanğıc mərhələsində akvarel ən münasib və başa düşülən materialdır. Bu prosesdə xüsusilə baş modelini öyrənərkən bu materiala və rəngkarlıq texnikasına diqqət yetirilir

Akvarel texnikası rəssamdan yüksək dərəcədə ehtiyatlı, həssas və dözümlü olmağı tələb edir, çünki səhv vurulan hər hansı bir yaxma bütün işi, tablolu korlaya bilər. Ona görə akvarellə işləyən zaman çox diqqətli olmaq lazımdır.

Akvarelin üstünlüyü çoxdur. Akvarelin əsas üstünlüyü ondan ibarətdir ki, onun vasitəsi ilə lövhədə rəngin təmizliyini, şəffaflığını və parlaqlığını ifadə etmək mümkündür.

Bu boyanı kağıza yaxdıqda, kağızın görünməsi, yaxud bilinməsi, boya üzərində işə, altdakı boyanın görünməsi rəngə çalar verməsi, təkrar boyama ilə rəngin gücləndirilməsi yalnız sulu boyaya (akvarelə) əsas olan xüsusiyyətdir. Rəngkarlığın digər növlərində, demək olar ki, bu mümkün deyil.

Akvarel ilə işə başladıqda ilk növbədə kağız məsələsini həll etmək lazımdır. Akvarel üçün kağız ağ, təmiz, orta sıxlıqda, azca nahamar olmalıdır. Bunun üçün “vatman”, “yarımvatman” sortları yaxşıdır. Sığallı kağızda işə boya çox yayılır və rəsm pozulur.

Şaquli vəziyyətdə dayanmış planşet üzərinə baş modelinin rəsmini, qələm ilə qurmaq olar. Baş modelinin rəsmini tam qurduqdan sonra, planşetin şaquli vəziyyətini tam dəyişmək lazım gəlir. Rənglə işləməyə başladıqda planşetin vəziyyətini 45° yaxud 30°-yə qədər arxa tərəfə əymək və yaxud söykəmək lazımdır.

Sonra akvarel rəngi, fırçaları palitranı və su qabını molbertin sağ tərəfində yerləşdirərək rəsmi işləməyə başlamaq olar.

Əlbətdə, su qabı (şüşə) yarım və yaxud bir litrlik banka olsa daha məsləhətə uyğundur. Ona görə ki, suyun şəffaflığını şüşə qabda daha yaxşı görmək olar. Bankaya su doldurduqdan sonra banka içərisinə bir parça qənd atmaq lazımdır, ona görə ki, su tədricən şirələnməyə başlayır, oda rəsm üzərinə rəngi vurduqda şəkildə parlaqlıq güclənir və bu vacib üsullardan biridir.

İşə başlamazdan əvvəl fırça ilə hər bir rəng üzərinə bir damcı su əlavə etmək lazımdır.

Bu da rəngin əvvəlcədən yumşalması üçün bir vasitədir.

Bu deyilənlərdən sonra işə başlamaq olar. İlk mərhələdə başın tünd hissələrindən rəngləməyə başlamaq məsləhətdir. Ümumi formanı dəqiqləşdirib, işığı – kölgəni təyin edərək və başın rəngini ümumidən-xüsusiyyə keçmək üsulu ilə yaxmaları vurmaq lazımdır.

Beləliklə, bir neçə mərhələ ilə işi davam etdirib baş modelini tamamlayırıq.

Yuxarıda deyilənlərin hamısı yəni (gips baş, canlı insan başı, kişi, qadın və s.) akvarel texnikasına aiddir.

İnsanın çəkilişindən danışarkən biz onun ən vacib və maraqlı hissəsi olan başın çəkilməsi haqqında məlumat verdik. Yalnız ciddi və düşünülmüş şəkildə insan başının etüdü üzərində işlədikdən sonra portretə keçmək olar.

Biz əsasən insan başının akvarellə təsvir edilməsindən danışarkən onun bəzi xüsusiyyətlərini və təsvir etmə zamanı həll olan tədris məsələlərindən danışdıq.

Burada əsas məsələ universitetlərdə insan başının akvarellə təsvir edilməsi və metodiki cəhətdən tədris edilməsi məsələlərindən söhbət açmaqdır.

Məqsədimiz universitetlərdə insan başının akvarellə təsvir edilməsi qaydalarını tələbələrə öyrətməkdən ibarətdir. Əsas məqsəd tələbələrin bilik və bacarıqlarını yüksəltməyə yönəltməkdir.

Ədəbiyyat

1. Əli Verdiyev. “Dəzgah rəngkarlığı” Dərslik. 71 səhifə. Bakı, 1988
2. Г.В.Беда. Живопись. «Искусство» Москва. 1971
3. R.Əfəndiyev. “Mikayıl Abdullayev”. Bakı. 1958
4. Павло Комесанья. Рисуем акварелью. Харьков – 2012
5. Е.В.Шорохов. Основы композиции. «Просвещение» 1979

ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ, РЕШАЕМЫЕ ПРИ ИЛЛЮСТРАЦИИ ГОЛОВЫ ЧЕЛОВЕКА АКВАРЕЛЬЮ В ВУЗАХ

Гусейнов Акиф Алирза оглы, Агайева Незрин Сахиб кызы

Резюме

Наша цель-научить студентов правилам рисования модели головы акварелью в вузах. Основная цель-направить студентов на совершенствование своих знаний и навыков.

EDUCATIONAL ISSUES SOLVED IN ILLUSTRATION OF THE HUMAN HEAD WITH WATERCOLOR IN UNIVERSITIES

Huseynov Akif Alirza, Agayeva Nazrin Sahib

Summary

Our goal is to teach students the rules of drawing a head model with watercolors in universities. The main goal is to direct students to improve their knowledge and skills.

Rəyçi: Məhərrəmov Əbülfət

Təsviri incəsənət kafedrasının 30 oktyabr 2024-cü il tarixli iclasının 2 saylı protokolu.

Daxil olma tarixi 24 yanvar 2025-ci il